

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

RPO-702876-III/12/KP/LN

00-090 Warszawa Tel. centr. 22 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 22 827 64 53

Warszawa, 26. 09. 2012 r.

Pan
Jarosław Gowin
Minister Sprawiedliwości

Szanowny Panie Ministrze

Działając na podstawie art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2001 r. Nr 14, poz. 147 ze zm.) zwracam się do Pana Ministra z wnioskiem o zmianę przepisów dwóch rozporządzeń regulujących opłaty za czynności adwokackie i radcowskie, a mianowicie:

1. rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1348 ze zm.),
2. rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1349 ze zm.).

Zgodnie z § 12 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia w sprawie opłat za czynności adwokackie, stawki minimalne wynoszą w sprawach z zakresu prawa pracy o nawiązanie umowy o pracę, uznanie wypowiedzenia umowy o pracę za bezskuteczne, przywrócenie do pracy lub ustalenie sposobu ustania stosunku pracy - 60 zł. Natomiast w sprawach z zakresu prawa pracy o wynagrodzenie za pracę lub odszkodowanie inne niż wymienione w pkt 4 - stawki minimalne wynoszą 75% stawki obliczonej na podstawie § 6 od wartości wynagrodzenia lub odszkodowania będącego przedmiotem sprawy (§ 12 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia). Oznacza to, że wysokość stawki minimalnej wynagrodzenia adwokata w sprawie o odszkodowanie, o którym mowa w art. 56 §1 w związku z art. 58 k.p. jest uregulowana w § 12 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia w sprawie opłat za czynności adwokackie, czyli wynosi 75% stawki obliczonej na podstawie § 6 rozporządzenia od wartości odszkodowania będącego przedmiotem sprawy. Stawka minimalna w sprawie o przywrócenie do pracy (uznanie wypowiedzenia umowy o pracę za bezskuteczne) określona jest natomiast przez § 12 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia, czyli wynosi 60 zł. Stawka

minimalna w sprawie o odszkodowanie jest zatem zdecydowanie wyższa od stawki w sprawie o przywrócenie do pracy, a więc wynagrodzenie adwokata w sprawie o odszkodowanie będzie ustalane na poziomie zdecydowanie wyższym niż w sprawie o przywrócenie do pracy, gdyż wysokość stawki minimalnej decyduje w znacznym zakresie o wynagrodzeniu pełnomocnika, a także o kosztach procesu. Przy wprowadzaniu regulacji w rozporządzeniach z dnia 28 września 2002 r. nie skorzystano ze wskazań do prawidłowego skonstruowania przepisów o wynagrodzeniu pełnomocników w sprawach z zakresu prawa pracy, zawartych w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 7 sierpnia 2002 r., III PZP 15/02 (OSNP 2002 nr 8, poz. 3). W uchwale tej Sąd Najwyższy wyraził pogląd prawny, że stawki minimalne wynagrodzenia adwokata powinny być takie same w sprawie o odszkodowanie z tytułu rozwiązania umowy o pracę, bez wypowiedzenia z naruszeniem przepisów o rozwiązywaniu umów w tym trybie, jak w sprawie o przywrócenie do pracy z tego tytułu, gdzie odszkodowanie jest roszczeniem alternatywnym w stosunku do przywrócenia do pracy.

Stosowanie tych przepisów doprowadziło do powstania rozbieżności w orzecznictwie, wymagających rozstrzygnięcia przez powiększony skład Sądu Najwyższego. W dniu 24 lutego 2011 r. Sąd Najwyższy w składzie siedmiu sędziów podjął następującą uchwałę: „Podstawę zasądzenia przez sąd opłaty za czynności adwokata z tytułu zastępstwa prawnego w sprawie ze stosunku pracy o odszkodowanie, o którym mowa w art. 56 § 1 w związku z art. 58 k.p., stanowi stawka minimalna określona w § 12 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1348 ze zm.)”. Jednocześnie Sąd Najwyższy postanowił nadać tej uchwale moc zasady prawnej (OSNP 2011 nr 21-22, poz. 268). Według art. 16 ust. 3 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. - Prawo o adwokaturze (Dz. U. z 2009 r. Nr 146, poz. 1188 ze zm.) Minister Sprawiedliwości powinien określić stawki minimalne za czynności adwokackie, mając na względzie rodzaj i zawiłość sprawy oraz wymagany nakład pracy adwokata. W ocenie Sądu Najwyższego uregulowanie zawarte w § 12 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia jest niezgodne z upoważnieniem zawartym w art. 16 ust. 3 w związku z art. 16 ust. 2 (z uwzględnieniem art. 29 ust. 2), gdyż dla sprawy o odszkodowanie ustala zdecydowanie wyższą stawkę minimalną niż w sprawie o przywrócenie do pracy, która jest tego samego rodzaju, bardziej zawiła i wymagająca większego nakładu pracy adwokata, a nadto ma wyższą wartość przedmiotu sporu.

Z tego względu Sąd Najwyższy uznał, że należy odmówić stosowania § 12 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia w sprawie opłat za czynności adwokackie w zakresie dotyczącym odszkodowania, o którym mowa w art. 56 § 1 w związku z art. 58 k.p. Stawkę minimalną wynagrodzenia adwokata w takiej sprawie należy więc ustalić według § 5 rozporządzenia, czyli według stawki w sprawie o najbardziej zbliżonym rodzaju, a taką sprawą niewątpliwie

jest sprawa o przywrócenie do pracy, w której stawka minimalna wynagrodzenia adwokata wyznaczona jest przez § 12 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia.

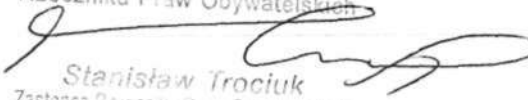
Stawki minimalne w identycznej wysokości przysługują także radcom prawnym na podstawie § 11 ust. 1 pkt 1 i 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 29 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu.

W tej sytuacji uważam za konieczne przeprowadzenie odpowiednich zmian w regulacjach problematyki opłat za czynności adwokackie i radcowskie w sprawach cywilnych z zakresu prawa pracy.

Konieczność zmian niekonstytucyjnych regulacji stwarza okazję do ponownego rozważenia możliwości zaktualizowania wysokości stawek minimalnych wynagrodzenia adwokatów i radców prawnych za prowadzenie niektórych spraw w postępowaniu sądowym, w szczególności z zakresu prawa pracy oraz spraw o świadczenia pieniężne z ubezpieczenia społecznego i zaopatrzenia społecznego. Minęło 10 lat od wprowadzenia tych regulacji, a w tym czasie obniżyła się siła nabywcza pieniądza. Trzeba zauważyć, że stawka w wysokości np. 60 zł w żaden sposób nie odpowiada nakładowi pracy pełnomocnika - nawet za prowadzenie bardzo prostej sprawy, z niewielką liczbą terminów procesowych. Nie polepsza tej sytuacji możliwość podwyższenia stawki do sześciokrotności wysokości stawki minimalnej w sprawie skomplikowanej - kwota 360 zł za prowadzenie przez długi czas złożonej sprawy procesowej nie jest w żaden sposób sprawiedliwa

W efekcie, Skarb Państwa *de facto* zwalnia się z obowiązku wynagrodzenia pracy pełnomocnika z urzędu. Istotna jest także okoliczność, że stawki minimalne wpływają na poziom cen rynkowych - jeśli stawki minimalne są bardzo niskie, to w konsekwencji może powstać sytuacja, że liczba profesjonalnych pełnomocników specjalizujących się w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych i zaopatrzenia społecznego będzie niewystarczająca. W mojej ocenie koszty zastępstwa prawnego powinny umożliwić stronom dochodzenie ich praw przed sądem, w tym również przy korzystaniu profesjonalnej pomocy prawnej.

Z poważaniem

Z upoważnienia
Rzecznika Praw Obywatelskich

Stanisław Trociuk
Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich